

VORMEN

Foto NRC/Handelsblad/Vincent Mentzel

Verfkrabber

Door RAINER BULLHORST

Gereedschappen vallen onder werktuigbouw. Vormgevers komen bij de ontwikkeling van gereedschap meestal niet kijken. Dat valt dan ook te merken, in de positieve zin wel te verstaan. Logica en vernuft stralen er vanaf. De motieven voor een bepaalde vorm moeten worden gezocht in de behoefte aan optimaal gebruik. Empirie speelt daarbij een belangrijke rol. Gereedschappen onderstrepen de stelling dat styling en design het goed functioneren vaak bemoeilijken. Ook hebben werktuigen weinig last van modeverschijnselen. Een vooroorlogse hamer ziet er precies zo uit als een hedendaagse. Voor een schoenmakersleest geldt hetzelfde.

Wie zuinig is op zijn spullen en goede kwaliteit heeft aangeschaft, boft: zijn gereedschappen gaan lang mee omdat ze niet door gewijzigde vormgeving visueel verouderen. Vasthouden aan een vorm verhoogt de herkenbaarheid. Een nijvere timmerman tast nooit mis, zal niet per ongeluk een nijptang pakken terwijl hij een zaag zoekt. Dat kan niet van alle gebruiksvoorwerpen worden gezegd.

Er zijn wel eens fabrikanten die ter gelegenheid van een jubileum of uit publiciteitsdrang aan vormgevers opdracht verstrekken iets bijzonders te bedenken, een ergonomische schaaft bijvoorbeeld, lekker ge-

stroomlijnd, dat werkt gemakkelijker en vlugger bewerden zij. De praktijk logenstraft deze pretenties want de in decennia door ervaring gerijpte vorm blijkt nauwelijks te overtreffen, zo uitgekend.

Wat heeft de moderne doehet-zelver bovendien aan zogenaamde gestroomlijnde en dus snelle toestellen als zijn vrije tijd alleen maar toeneemt? Gemak dient de mens en teneinde dat te bevorderen kan het zinvol zijn om gereedschappen, waarmee wij al lang vanzelfsprekend werken op de helling zetten en er nog eens fundamenteel over na te denken. Wellicht hebben wij bepaalde handelingen onbewust onvolmaakt verricht omdat wij uit gewoonte niet beter wisten. Uitkomsten van kritische heroverwegingen leveren vaak simpele wijzigingen op met frappante rendementsverhogingen zo uit de ideeënbus. Of ze leiden tot een geheel nieuw beeld.

Om verf van ramen en deuren te verwijderen was men altijd aangewezen op een krabber, een driehoekig stuk staal met een centrisch bevestigd houten handvat op een metalen steel. Dat instrument werkte perfect. Er ligt nu een nieuw type in de winkel, bij de Hema voor slechts f 2,75, dat in de verste verte niet lijkt op de vertrouwde krabber en — het zal niemand verbazen — dientengevolge ook anders gehanteerd moet worden.

Onno van Dokkum, docent aan de Arnhemse academie voor beeldende kunst zorgde voor het ontwerp in kunststof. Als eerste eigenschap valt op hoe vast, bijna onwrikbaar, de krabber in de hand ligt. Bij duwende noch trekkende bewegingen glipt hij uit de vingers. Verfbladders en agressief afbijtmiddel verdwijnen niet onder de nagels, maar worden — zoals bij een sneeuwruimer — er langs geleid. Bovendien voorkomt de geribde opstaande beschermrand letsel ingeval men tengevolge van te groot enthousiasme mocht uitschieten.

Het binnenwerk vertoont enige gelijkenis met een bek. Middels deze constructie blijft het mes, dat overigens letterlijk aan twee kanten snijdt, op zijn plaats. Is de ene helft versleten of bot: middels een zijdelingse schuifbeweging kan het worden omgekeerd. Vernuft viert hoogtij. Geen vorm overigens om echt verliefd op te worden, wel om een verstandshuwelijk mee aan te gaan. Meer hoeft bij een stuk gereedschap ook niet.

Het ontwerp moet wel overtuigend zijn, alleen de prijs ligt aan de lage kant en dat zou de consument van aanschaf kunnen weerhouden. Daarom bestaat er elders inmiddels een deftiger versie, in gedekte kleur met een biesje voor een veelvoud van de prijs, daardoor exclusiever uiteraard; door handige koopmannen nageaapt, zo blijkt bij nader inzien.